

BIVIO 2017

**PODPORTE PROJEKT PRE ĽUDÍ
S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM!**

Ako môžete podporiť dobudovanie Centra Bivio?

Zaslaním dobrovoľného príspevku na číslo účtu 2044883553/0200
IBAN: SK20 0200 0000 0020 4488 3553 SUBASKBX

O projekte:

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR (ZPMP v SR) realizuje projekt s názvom Centrum prípravy a zamestnanosti ľudí s mentálnym postihnutím, ktorý je zameraný na vybudovanie vzdelávaco-rehabilitačného Centra BIVIO pre ľudí s mentálnym postihnutím. Každý, kto prispeje, pomôže ľuďom s mentálnym postihnutím získať pracovné zručnosti a umožní im žiť plnohodnotný život. Váš príspevok bude efektívne použitý na vybudovanie centra, kde sa ľudia s mentálnym postihnutím pripravujú na trh práce a dostanú priestor k sebarealizácii.

THE VELUX FOUNDATIONS
VELUX FONDEN & VELUX FONDEN

Viac informácií na www.zpmpvsr.sk/Bivio

ZPMP v SR

ZPMP v SR, Štúrova 6, 811 02 Bratislava, tel.: 02/63814968
e-mail: zpmpvsr@zpmpvsr.sk, www.zpmpvsr.sk

ZPMP v SR

INFORMÁCIE ZPMP v SR 1-2/2017

Združenie na pomoc ľuďom
s mentálnym postihnutím v SR

téma:
SOCIÁLNE SLUŽBY

Centrum Bivio

Centrum, kde budeme ľudí s mentálnym postihnutím učiť PRACOVAŤ.

Vyučia sa tu za pomocných kuchárov, čašníkov, chyžné...
A prevádzky hotela, reštaurácie a pracovne budú slúžiť i širokej verejnosti.

Prosím, pomôžte nám Centrum dokončiť.
Spoločne to dokážeme.

ĎAKUJEME!

Číslo účtu:

IBAN: SK2002000000002044883553
Všeobecná úverová banka
SUBASBX

Viac informácií nájdete na:

[WWW.BIVIO.SK](http://www.bivio.sk)

ZPMP v SR, Štúrova 6, 811 02 Bratislava, zpmpvsr@zpmpvsr.sk

Objednávka INFORMÁCIÍ ZPMP na rok 2017

Milí čitatelia,

aj v roku 2017 si môžete objednať časopis **Informácie ZPMP v SR**, ako aj časopis **To sme my**. Vyplňte túto objednávku a zašlite nám ju na adresu: Republiková centrála ZPMP v SR, Štúrova 6, 811 02 Bratislava. Dobrovoľný príspevok je 10 €. Ďakujeme!

Závazne si objednávam časopis Informácie ZPMP v SR na rok 2017

Meno, priezvisko:

Adresa (telefónne číslo):

Číslo mi posielajte na adresu (iba ak sa líši):

Objednávam si viac výtlačkov (napíšte počet)

Dátum a podpis objednávateľa

Dobrovoľný príspevok možno uhradiť: prevodom na účet

poukážkou typu U na pošte

Číslo účtu: SK5502000000000140534012 / Variabilný symbol: 60417

ĎAKUJEME SPOLUPRACOVNÍKOM A PARTNEROM NAŠICH PROJEKTOV

2 / Úvodník

Mgr. Katarína Lasabová a redakcia

3 / Bivio

JEDINEČNÁ PONUKA PRE VÁS – BIVIO prijme prvých klientov

4-14 / Téma: Sociálne služby

Betánia v Senci – „domov plný porozumenia a pokoja“ • kolektív Betánie Senec, n. o.

Denné centrum Baobab • PhDr. Mária Tomaško

Sociálne služby, ktoré slúžia • PhDr. Soňa Holúbková

Obrovský dopyt • Helena Koťová

Čo sa nám podarilo a čo nás ešte čaká? • Mgr. Katarína Moncolová

Mali by byť v každom meste • Ing. Monika Vraniaková

Centrum včasnej intervencie Banská Bystrica – služby, ktoré sú tu pre vás • Mgr. Eva Mrenicová

Založenie kreatívnej dielne v Pracovno-socializačnom centre Impulz • Mgr. Jana Mareková

15 / Farby života

23 / Ľudské práva

Vlastnoručný podpis človeka, ktorý nemôže písať

• spracovali: JUDr. Marianna Arnoldová, CSc., JUDr. Zuzana Stavrovská

26 / Legislatíva

Zmeny v rozhodovaní súdov o spôsobilosti na právne úkony

• Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím

28 / Zahraničie

Projekt ERAZMUS + • Mgr. Jana Bartáková, Mgr. Zuzana Kolláriková, Mgr. Marián Horanič

32 / Správy z centrály

Výtvarný salón

Tanečný seminár spoločenského tanca integrovaných a špecifických párov

S jarným slnkom oživa príroda. Bez svetla nie je možný život na zemi. Len čo ráno vyskočí slnko na oblohu, aj naše myšlienky sa rýchlejšie naladia pozitívnym smerom. Pozitívne myslenie je pre nás také dôležité ako chlieb. Prekážky, akými sú nedostatok financií, priestoru, pochopenia, nezodpovednosť alebo egoizmus, ktoré vidíme, by nás ľahko mohli odradiť. Svetlo každého dňa nás však núti pokračovať a hľadať lepšie možnosti.

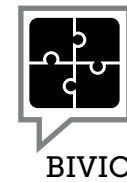
Preto sú na Slovensku zariadenia, preto sú sociálne služby, kde sa ľudia snažia, napriek všetkému negatívnemu vo svete, pomáhať zo všetkých svojich síl. Kto nemyslí na seba a ženie ho dopredu motor, ktorým je človek vedľa neho, za ktorého nesie zodpovednosť lebo to tak cíti, má v sebe svetlo. Toho prežiarili slnečné lúče a jeho život má zmysel.

Edison, všestranný objaviteľ a vynálezca použiteľnej žiarovky, chodil do školy len tri mesiace. Vyhodil ho učiteľ s tým, že je hlúpy a zaostalý. Ujala sa ho teda matka, ktorá bola tiež učiteľkou. Po rokoch napísal do svojho denníka: „Thomas Alva Edison bol mentálne postihnuté dieťa, ktoré sa vďaka svojej hrdinskej matke stal génom storočia.“

Aj my v redakcii sa tešíme, keď môžeme v našom časopise zviditeľniť tých ľudí, ktorí nežijú na našej planéte nadarmo. Spoločne teda smerujme do leta, v ktorom nás čaká zaslužený oddych od každodenných útrap a námahy.

Mgr. Katarína Lasabová a vaša redakcia

JEDINEČNÁ PONUKA PRE VÁS – BIVIO prijme prvých klientov

Projekt BIVIO, o ktorom na stránkach nášho časopisu pravidelne informujeme, napreduje. Rekonštrukčné práce na objekte, kde BIVIO vzniká, postupujú a my preto začíname s ďalšou fázou, ktorou je výber prvých klientov. Tí začnú využívať služby centra BIVIO už tento rok na jeseň.

V centre im poskytneme prípravu na zamestnanie v týchto profesiách:

- pomocný kuchár
- obsluha v reštauračných zariadeniach
- chyžná
- práce v práci

Absolventi **vzdelávaco-rehabilitačného programu** získajú pracovné zručnosti, ktoré zvýšia ich šance zamestnať sa v gastronomických a ubytovacích zariadeniach alebo vo verejných pracovniach. Absolventom pomôžeme aj pri hľadaní zamestnania.

KTO SA MÔŽE UCHÁDZAŤ O SLUŽBY V BIVIO?

Mladí absolventi praktických škôl s mentálnym postihnutím (do 25 rokov, výnimočne do 30 rokov), ktorí majú chuť pracovať a vedia si predstaviť, že budú pracovať v podobných prevádzkach.

Vzhľadom na to, že ide o manuálnu prácu, v ktorej je potrebné aktívne sa pohybovať, musí byť záujemca v primeranej fyzickej kondícii.

Záujemca o služby centra BIVIO by mal byť schopný zvládnuť a rešpektovať príkazy a nariadenia. Nevyhnutnou podmienkou zaradenia do vzdelávaco-rehabilitačného procesu je motivácia zamestnať sa a zvýšiť svoju samostatnosť. Je dôležité, aby táto motivácia bola aj na strane rodiny, preto počítame s jej aktívnou spolupracou.

Pokiaľ máte záujem a vaša dcéra, syn, klient alebo študent spĺňa tieto podmienky, kontaktujte nás obratom, najneskôr do 31. júla 2017. Následne sa dohodneme na ďalšom postupe.

KONTAKTY:

PhDr. Iveta Mišová, e-mail: misova@zmpvrs.sk, tel. 0905709557

Marián Horanič, e-mail: marian.horanic@zmpvrs.sk, tel. 0903244553

Téma: Sociálne služby

Sociálne služby sú jednou z foriem sociálnej pomoci pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Štát cez ne podporuje sociálne začlenenie občanov a uspokojovanie ich sociálnych potrieb.

Zameranie sociálnych služieb:

- prevencia vzniku, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie jednotlivca, rodiny alebo komunity,
 - zachovanie, obnova alebo rozvoj schopnosti jednotlivca viesť samostatný život,
 - podpora začlenenia jednotlivca do spoločnosti,
 - prevencia sociálneho vylúčenia,
 - riešenie krízovej sociálnej situácie jednotlivca a rodiny.
- (www.employment.gov.sk)

V tomto dvojčíse časopisu sme zamerali pozornosť na poskytovanie sociálnych služieb pre deti i dospelých ľudí s mentálnym postihnutím.

Betánia v Senci – „domov plný porozumenia a pokoja“

Betánia Senec bola založená v roku 1991 za úzkej spolupráce s psychiатrom prof. Karolom Matulayom, ktorý bol priekopníkom v odbornej starostlivosti o občanov s hendikepom. Na základe jeho skúseností Betánia Senec hneď od svojho vzniku hľadala možnosti ako klientom nájsť pracovnú činnosť, ktorá by zohľadňovala ich schopnosti a možnosti, ale zároveň bola pre nich radosťou.

Základným poslaním Betánie Senec, n. o., je poskytovať štandardné služby pre osoby so stredným stupňom mentálneho hendikepu nad 18 rokov v podmienkach moderného zariadenia rodinného typu.

To poskytujeme:

- nepretržitým celoročným bývaním,
- ambulantným pobytom,
- a zamestnávaním v interných dielnach.

Kapacita zariadenia je 18 osôb, z toho je 12 miest so stálym bývaním a 6 miest slúži na ambulantný pobyt klientov. Naši klienti sú ubytovaní v 2-lôžkových izbách s vlastným sociálnym vybavením. Snažíme sa, aby sa cítili čo najlepšie, preto je v izbách množstvo obrazov, aj poličky s drobnými maličkosťami – dodáva to atmosféru domáceho prostredia.

Denný režim u nás pozostáva z dennej pracovnej činnosti v dielnach, kde jednotliví klienti s ohľadom na individuálne schopnosti pod dohľadom pracovných inštruktorov zhotovujú ľudovo-umelecké a úžitkové predmety. Tie predávame buď v našom obchodíku alebo na rôznych predajných akciách.

Samozrejmosťou je naše spoločné každodenné upratovanie izieb, spoločných vnútorných, ale aj vonkajších priestorov – činnosti, ktoré sú vlastné každej domácnosti.

Každý piatok prebieha výučba – resp. upevňovanie už nadobudnutých vedomostí z predchádzajúcich vzdelávacích inštitúcií. Prijateľnou formou sa tu naši klienti oboznamujú aj so súčasným spoločenským dianím.

Nezabúdame však ani na duchovné potreby našich klientov. Pastoračná starostlivosť pomáha našim obyvateľom riešiť nielen vlastné osobné potreby a problémy, ale vďaka jednoducho podaným biblickým príbehom pomáha pri pochopení každodenného života.

Hudobné predstavenia, plesy, diskotéky, výlety, kino, stretávanie sa s priateľmi z iných zariadení – to všetko takisto patrí do bežného života našich klientov. A k bežnému životu samozrejme patrí aj láska... V našej Betánii sa dvaja ľudia rozhodli spojiť svoje srdcia a na Slnecných jazerách sa vystrojili zásnuby so všetkým čo k tomu patrí – torta, kvety, prstienky, živé holúbky... a dobrá nálada všetkých, ktorí sa rozhodli týchto mladých ľudí podporiť.

VRCHOLOM NÁŠHO SNAŽENIA O INTEGRÁCIU JE PENZIÓN PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ

Senec je medzi širokou verejnosťou poväčšine spájaný so Slnecnými jazerami. Výbornú lokalitu na brehu týchto jazier sa rozhodol predchádzajúci riaditeľ Miroslav Krupa využiť

a postaviť penzión, ktorý by poskytoval ubytovacie služby širokej verejnosti a zmysluplnú prácu obyvateľom Betánie. Odvážny krok, ktorý sa ukázal ako výborná myšlienka. O celý chod penziónu sa starajú iba pracovníci a klienti Betánie – všetci vkladajú kus svojich schopností. V pracovnom oblečení, pevne stanovenom čase a s harmonogramom striktnie definujúcim postup pracovných činností tento tím ľudí zabezpečuje upratovanie, manipuláciu s bielizňou, podávanie občerstvenia, pomoc pri príprave stravy, šitie záclon a iné obslužné činnosti potrebné pre kvalitnú prevádzku penziónu. Okrem ekonomického prínosu penziónu sú tieto činnosti nástrojom budovania ich zodpovednosti a aj osobného rastu.

Denné centrum Baobab

Deti s viacnásobným postihnutím nie sú plnohodnotne umiestniteľné v školských ani sociálnych zariadeniach a často zostávajú doma ponechané na starostlivosť rodičov, prevažne matiek. Bez denného navštevovania kolektívu sú ochudobnené o bežné radosti a interakcie s tým spojené. Otvorením Denného centra Baobab v Bratislave na Blagoevovej ulici sa otvorila možnosť socializácie detí s viacnásobným postihnutím v čo najskoršom veku. Prioritne pre deti vo veku od 3 rokov, ktoré nie sú prijaté do bežných či špeciálnych materských škôl kvôli tomu, že nedosahujú potrebnú mieru samostatnosti.

Život dieťaťa s postihnutím je veľmi často poznačený nepravidelným denným režimom. Dieťa sa presúva v rôznych časoch na rôzne miesta, kde dostáva potrebné terapie a intervencie. Treba prihliadať na potrebu socializácie týchto detí a postupné zavedenie rutín do ich životov, že každý deň niekam idem, a dejú sa tam veci ktoré poznám, stretnem ľudí, ktorých poznám. Tak, ako je to bežné u zdravých detí.

Veľký dôraz kladieme práve na adaptáciu detí v Dennom centre Baobab, kde uprednostňujeme prítomnosť rodiča

Našimi hosťami sú rôzne skupiny ľudí – obchodní zástupcovia, robotníci, rodiny s deťmi, priatelia z iných DSS, vďaka čomu často vznikajú aj nové sociálne kontakty a priateľstvá.

Prosperita nášho penziónu potvrdzuje, že správnym vedením odborného personálu a prispôbením pracovných podmienok, sú aj ľudia s mentálnym znevýhodnením schopní byť plnohodnotnými prispievateľmi do chodu spoločnosti...

LEBO AJ MY PATRÍME A TVORÍME SPOLOČNOSŤ

kolektív Betánie Senec, n. o.

spolu s dieťaťom na obdobie potrebné pre adaptáciu. Tak sa pre dieťa stáva prechod z domáceho prostredia do kolektívu plynulejším a prostredie skrz prítomnosť rodiča dôvernejším. Rodičov vnímame ako partnerov a skvelých odborníkov na svoje dieťa. Práve oni nám vedia dať k dispozícii balík informácií o tom, čo u dieťaťa funguje dobre, čo je naopak problematickejšie.

LIEČEBNO-PEDAGOGICKÝ PRÍSTUP

Kladieme si za cieľ aplikovať liečebno-pedagogický prístup a deti podporovať v rozvoji. A k tomu patrí už spomínaný kolektív. Deti zažívajú bežné denné zážitky, aké majú deti v materských školách, zažívajú čo je to byť súčasťou kolektívu. Majú tak veľa podnetov a aj intenzívnejšie vnímajú, čo sa okolo nich deje. Nechceme aplikovať sterilný prístup, v ktorom všetko za deti robia iní a vedú ich k pasivite. Deti podporujeme v samostatnosti pri činnostiach ako je pitie, jedenie a hygiena. Podporujeme ich napríklad v samostatnom úchope a pridržaní si pohára, prechode z fľaše na pitie z pohára. Pri jedení podporujeme samostatné držanie lyžice a vedenie k ústam, samostatné jedenie nakrájaného pečiva. A čo sa týka hygieny, deti nie sú prebalované, ale najprv vysadené na WC s redukciou a až potom zabalené do plienky. A keď sa toto denne

opakuje u každého dieťaťa niekoľko ráz, vytvorí si z toho svoju rutinu a stáva sa tým samostatnejšie. Náš denný program je rozdelený na tri nosné aktivity, a to skupinové aktivity pod vedením liečebného pedagóga zamerané na orientáciu v čase, dňoch, ročných obdobiach. Ďalej je to téma dňa, čo je liečebno-pedagogická intervencia zameraná na poznávanie vybraných tém. Ide o multisenzorickú stimuláciu – sprostredkovanie témy pomocou zapojenia viacerých zmyslov. A popoludní realizujeme individuálne aktivity zamerané na rozvoj vybraných oblastí.

ZÁLEŽÍ NÁM NA KVALITE

Zamestnanci Denného centra Baobab absolvovali rôzne školenia, napríklad senzorickú integráciu, bazálnu stimuláciu a metódu snoezelen. Často nám práve potreby klientov ukazujú, v akej oblasti si potrebujeme prehĺbiť vedomosti. Veľkú odbornú oporu máme aj v našom partnerskom zariadení, Evanjelickom diakonickom diele Gallneukirchen v Rakúsku, ktoré má 140-ročnú skúsenosť s poskytovaním sociálnych služieb. Hlavnou oblasťou jeho činnosti partnerskej organizácie v Rakúsku je služba deťom a ľuďom s postihnutím. Aktívne sa snažíme hľadať možnosti spolupráce s odborníkmi, ktorí s dieťaťom pracujú a zohľadňovať ich odporúčania v našej dennej praxi. Napríklad konkrétne odporúčania logopédov týkajúce sa komunikácie s dieťaťom, ale aj kŕmenia a pitia, ako aj fyzioterapeutov a ich praktických návrhov na zmeny polohy detí, podporu pohybu, správnosť sedu. Spolupracujeme s neziskovou organizáciou Raná starostlivosť, ako aj s Centrom včasnej intervencie, n. o. Naše deti majú pravidelnú intervenciu z Centra špeciálnopedagogického poradenstva na Žehrianskej. Vnímame potrebu jednotného prístupu k dieťaťu zo strany rodičov, odborníkov a nášho centra.

PhDr. Mária Tomaško,
riaditeľka Denného centra Baobab

Sociálne služby, ktoré slúžia

V roku 2001 sme sa na podnet mladých ľudí so zdravotným postihnutím začali venovať myšlienke podpory ich bývania. Ani sami sme si vtedy nevedeli predstaviť, ako by takáto sociálna služba mala vyzeráť. Nevedeli si ju predstaviť ani rodičia, v ktorých vyhrával strach nad nádejou. Najsilnejším hráčom boli samotní mladí ľudia s postihnutím, ktorí túžili po svojom živote, slobode, samostatnosti a motivovali nás všetkých, aby sme vyskúšali novú cestu.

Boli sme sa inšpirovať v Dánsku, v Čechách a všetky nazbierané informácie sme sa snažili využiť pri zakladaní Agentúry podporných služieb v Žiline, ktorá dodnes poskytuje sociálne služby v zariadení podporovaného bývania a podporu v samostatnom bývaní.

V roku 2003 sa do dvoch bytov nastahovalo 5 mladých ľudí. Služby sme im poskytovali na základe vzájomnej dohody po individuálnom plánovaní. Už vtedy sme sa zoznámili s prístupom zameraným na človeka, ktorý je pre nás veľmi dôležitý.

Dodnes prešlo službami v podporovanom bývaní 15 ľudí s postihnutím. Každý z nich je jedinečný, potrebuje inú podporu, má iné príležitosti a našou snahou je, aby každý žil svoj život, podľa svojich predstáv. Naše hlavné ciele sú:

- poskytnúť občanom so zdravotným postihnutím takú podporu, ktorá pomáha ich rozvoju, samostatnosti

a zvyšuje kvalitu života hlavne v oblasti bývania, vzdelávania, pracovného uplatnenia a rozvíjania záujmov vo voľnom čase,

- poskytovať podporu v prirodzenom prostredí – v domácnosti, na pracovisku, v škole a na ďalších miestach pri kontakte so spoločenským prostredím v komunite,
- využívať prístup orientovaný na človeka a úzko spolupracovať s príbuznými, priateľmi a komunitou,
- podporné služby poskytovať adresne a cielene podľa potrieb konkrétnych občanov, po komunikácii s nimi a s ich rodinami na základe individuálnych plánov rozvoja,
- v dvoch bytoch pripravovať občanov s postihnutím na nezávislý život v prirodzených podmienkach, pokiaľ to bude v súlade s ich potrebami a schopnosťami, poskytovať dohľad podľa platnej legislatívy v oblasti poskytovania sociálnych služieb.

Za 12 rokov sme sa spoločne naučili, že sociálna služba musí podporovať rozvoj schopností človeka, jeho sebadôveru, podporovať sociálne kontakty, rozvíjať záujmy, hľadať nové príležitosti pre aktívne zapájanie sa a znižovať závislosť od sociálnych služieb využívaním verejne dostupných zdrojov. A to bola veľká lekcia pre všetkých. Pre nás ako prevádzkovateľov sociálnej služby to znamená

jasnú úlohu, že nesmieme stratiť pri práci nikdy svoj cieľ a nesmieme sa nechať uspať pohodlnosťou a istotou finančnej podpory.

Pre rodičov to bol prechod od odovzdania zodpovednosti zariadeniu sociálnych služieb ku spolupráci s prevádzkovateľom sociálnych služieb a podieľanie sa na plánovaní a naplňaní cieľov ich detí.

Pre mladých ľudí s postihnutím to bola cesta od odovzdania k prijatiu vlastnej zodpovednosti za svoj život a k prijatiu výziev, ktoré nový život ponúka. Podarilo sa im prekonať mnohé prekážky – nedostatok finančných prostriedkov, nedostatok dostupných bytov, nedostatok pracovných príležitostí, nedostatok komunitných služieb, nedostatok podpory miest a obcí.

Sedem statočných ľudí býva v nájomných či vlastných bytoch a podporu im poskytujeme len na požiadanie. Naplnil sa im sen o vlastnom živote, aj keď museli prejsť ťažkú cestu. Ale každá cesta sa začína prvým krokom. Najviac sme sa spolu učili na ťažkých skúškach a v kritických situáciách, ktoré nás nakoniec posilnili.

Dnes už máme nový sen o sociálnej práci v komunite:

- viesť podporné skupiny pre rodiny a priateľov ľudí s postihnutím,
- poskytovať primeranú podporu ľuďom s postihnutím v zariadení podporovaného bývania,
- koordinovať prirodzenú podporu v samostatnom bývaní,
- rozvíjať kvalitnú supervíziu a vzdelávanie pre nový typ sociálnych pracovníkov v komunite.

Dôvodom, prečo takto vnímame sociálne služby je presvedčenie, že služby majú slúžiť tým, ktorí ich potrebujú. Preto je dôležité rozvíjať s nimi vzťah dôvery a spolu s nimi hľadať a vytvárať individuálne plány a služby šité na mieru. Ďalším argumentom je, že najlepšie riešenia sa nachádzajú tam, kde potreby vznikajú. Umiestňovanie ľudí do zariadení je elegantné a rýchle riešenie pre tých, ktorí neveria v schopnosti ľudí, nevážia si slobodu alebo sú na dne svojich síl. Naša cesta je dlhšia, ale zapája všetkých, ktorí majú záujem a odvahu. Využívame na človeka zameraný prístup, ktorý má tieto základné znaky:

- poznanie a pochopenie potrieb ľudí,
- umožnenie kontroly nad vlastným životom,
- primeraná podpora (ani málo ani veľa),
- príležitosť pre každého byť užitočným pre komunitu,
- ochrana práv ľudí s postihnutím.

Tento prístup je nový v tom, že sa nespolieha len na služby profesionálnych pracovníkov, ale kombinuje prirodzenú a profesionálnu pomoc. Je to nová forma sociálneho kontaktu s okolím človeka, ktorý sociálnu službu potrebuje a nová forma komunikácie s dôverou.

Najdôležitejšie na tomto prístupe je to, že ľudia, ktorí sociálne služby potrebujú, môžu žiť život podľa seba, môžu sa rozhodovať a kontrolovať svoj život a môžu prispievať a byť užitoční svojej komunite, čo je v súlade s „Dohovorom“ a obyčajným ľudským prístupom ku všetkým.

PhDr. Soňa Holúbková

Obrovský dopyt

Občianske združenie Margarétka vzniklo v roku 2003 z iniciatívy rodičov detí so zdravotným a telesným postihnutím. OZ Margarétka je zamerané na pomoc osobám so zdravotným a telesným postihnutím a ich rodinám. Predmetom činnosti občianskeho združenia je integrácia zdravotne a telesne postihnutých do spoločnosti, pomoc pri ochrane ich práv a právom chránených záujmov, poskytovanie sociálnych služieb, mimoškolská záujmová činnosť, ale i klubová činnosť – podporné skupiny rodičov.

Od roku 2013 OZ Margarétka prevádzkuje denný stacionár pre osoby so zdravotným a telesným postihnutím, Margarétka DS. Denný stacionár Margarétka sídli v meste Banská Štiavnica, no navštevujú ho klienti z celého Banskobystrického kraja. Radi by sme uvítali aj možnosť rozšírenia priestorov, pretože o naše služby je čoraz väčší záujem, keďže sme však obmedzení priestorovou kapacitou, bohužiaľ nemôžeme prijať nových klientov. V súčasnosti má denný stacionár 16 klientov vo veku od 18 do 62 rokov. V dennom stacionári sa poskytuje sociálna služba ambulantnou formou, na určitý čas počas dňa. Táto forma sociálnej služby je veľmi vyhovujúca nielen pre samotných klientov, ale aj pre rodičov, príbuzných osôb so zdravotným postihnutím, keďže počas dňa môžu pracovať, venovať sa súkromným záležitostiam a o ich rodinného príslušníka je zatiaľ dobre postarané. Denný stacionár Margarétka je k dispozícii každý pracovný deň, v čase od 7:00 do 16:30. V stacionári sa vytvárajú podmienky pre pracovnú terapiu, záujmovú činnosť. Poskytujú sa tu odborné služby, ktoré zodpovedajú individuálnym

potrebám klientov. Denný stacionár napomáha klientom k samostatnosti a zodpovednosti, čo rozvíja ich celkovú schopnosť integrácie do majoritnej spoločnosti. Klienti sa veľmi radi venujú tvorivým činnostiam, ako je výroba rôznych darčkových predmetov (háčkovanie, skladanie z papiera, vyšívanie, šitie na šijacom stroji), výroba sviečok, mydielok a mnoho ďalších. Pravidelne v dennom stacionári organizujeme rôzne spoločenské akcie, ktoré sú tematicky zamerané napr. divadielko na sv. Mikuláša, karneval, majáles a pod. Na tieto tradičné akcie sa vždy veľmi tešíme, ale aj dôsledne pripravujeme. V dennom stacionári Margarétka sme otvorení každej novej myšlienke i príležitosti. Ak budete mať cestu do Banskej Štiavnice, určite nás neobídte, radi vás medzi nami privítame. Ak nás nemôžete navštíviť, môžete a našu činnosť sledovať na FB profile Margarétka Oz-DS.

Okrem denného stacionára OZ MARGARÉTKA od roku 2016 poskytuje aj terénnu opatrovateľskú službu. OZ sa zapojilo do národného projektu Podpora opatrovateľskej služby, v rámci ktorého poskytuje opatrovateľskú službu v okrese Banská Štiavnica. Momentálne opatrovateľskú službu vykonáva 5 opatrovateľiek u siedmich klientov v okrese. Po tejto službe je veľký dopyt, ktorému by sme veľmi radi vyhovel, ale projekt je limitovaný – ďalšia finančná podpora nám už nebude pridelená. Vzhľadom na obrovský záujem o sociálne služby veríme, že štát bude podporovať vznik, financovanie a rozvoj týchto služieb, ktoré sa bytostne dotýkajú nás všetkých.

Helena Koťová, vedúca DS Margarétka

Čo sa nám podarilo a čo nás ešte čaká?

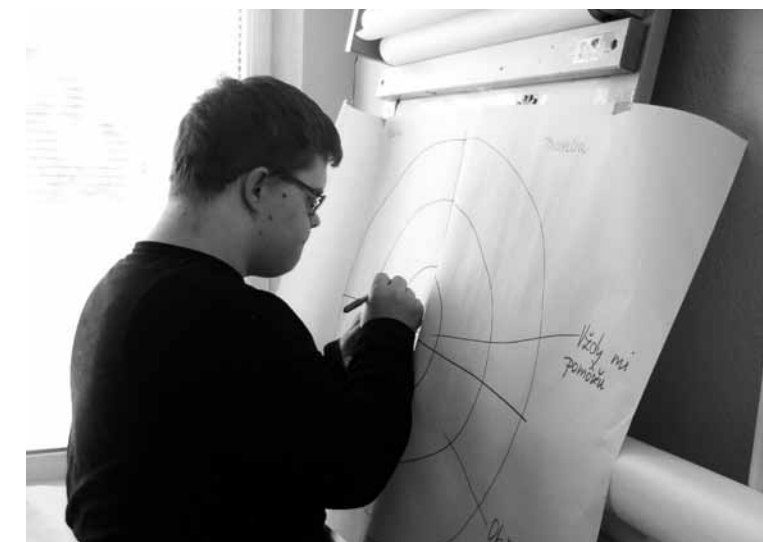
Občianske združenie ATHÉNA v Hnúšti je dobrovoľným združením rodičov detí so zdravotným znevýhodnením, dospelých ľudí so zdravotným znevýhodnením a ľudí, ktorí ich podporujú s cieľom presadzovať všestranný rozvoj zdravotne znevýhodnených osôb vrátane ich ďalšieho uplatnenia.

Poslaním OZ ATHÉNA je:

- komplexný rozvoj a následná integrácia detí, mládeže a dospelých so zdravotným postihnutím do života v komunite,
- podpora rodín so zdravotne postihnutým dieťaťom v komunite.

Sociálne služby sme začali poskytovať 4. januára 2007 v **Dennom detskom stacionári DEDESO**. Ide o nízko kapacitné zariadenie komunitného charakteru poskytujúce sociálne služby ambulantnou formou deťom s telesným, mentálnym, kombinovaným a zmyslovým postihnutím, autistom.

Modelom prepájajúcim liečebné, pedagogické a sociálne prostriedky rehabilitácie vytvárame systém, ktorého hlavným úmyslom nie je sústredenie jednotlivých pracovísk do jednej budovy, ale komplexná rehabilitácia detí s ťažkým zdravotným postihnutím. Tento model umožňuje deťom s obmedzenými schopnosťami plnohodnotný život. Cieľom našej práce je dosiahnuť u každého dieťaťa čo najvyššiu nezávislosť od pomoci druhej osoby. Vhodne zvolená komplexná rehabilitácia dieťaťa s ŤŽP určuje jeho schopnosti a kapacitu v neskoršom živote.

Našou víziou je poskytovanie takých sociálnych služieb v komunite, ktoré pre človeka so zdravotným postihnutím zabezpečia celoživotnú podporu, pri súčasnom zotrvaní v prirodzenom prostredí rodiny. Počas našej 10-ročnej praxe v poskytovaní ambulantných sociálnych služieb sme sa presvedčili, že rodina, do ktorej sa narodí dieťa so zdravotným znevýhodnením, potrebuje komplexnú, multidisciplinárnu a hlavne včasnú podporu. Preto sme sa v roku 2015 začali pripravovať na registráciu novej služby **včasná intervencia**. To sa nám podarilo v septembri 2016. Od tohto dátumu poskytujeme službu v ambulantnej a terénnej forme, pričom terénna forma služby predstavuje

90 % poskytnutých intervencií. Terénnu formu služby majú možnosť využívať rodiny z okresov Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Lučenec, Poltár a Revúca. Táto pomoc zahŕňa:

- **podporu rodiny formou psychologického, špeciálno-pedagogického, sociálno-pedagogického a sociálno-právneho poradenstva,**
- **komplexnú stimuláciu vývinu dieťaťa** – psychomotorický vývin, vývin komunikácie, vývin motoriky, úprava prostredia, pomoc pri výbere kompenzačných a zdravotníckych pomôcok, zapožičiavanie hračiek, pomôcok a literatúry,
- **podporu rodiny vo vzťahu k širšiemu sociálnemu prostrediu** – sprostredkovanie kontaktov na odborníkov a odborné pracoviská, pomoc pri výbere predškolského/školského zariadenia, integrácii, vedenie podporných skupín,
- **realizovanie, sprostredkovanie vzdelávacích aktivít pre rodičov a odborníkov** prostredníctvom seminárov a špecializovaných kurzov.

Za dôležitú v našej komunite považujeme aj podporu mladých dospelých so zdravotným znevýhodnením, ktorí sú na ňu počas života odkázaní v rôznej miere. Kontinuálne poskytovanie podpory s cieľom dosiahnutia čo najmenšej závislosti od pomoci druhej osoby im umožní udržať a rozvíjať ich schopnosti. Preto sme sa na dobrovoľných aktivitách počas roka 2016 stretávali so skupinou mladých ľudí s mentálnym znevýhodnením, mapovali sme ich potreby, túžby a schopnosti. Ak chceme zabrániť prehlbovaniu ich sociálnej izolácie a vtiahnuť ich do života v komunite, je zriadenie podporovaného bývania nevyhnutnosťou. Túto úlohu však máme ešte pred sebou.

Mgr. Katarína Moncollová

Mali by byť v každom meste

Jakubko navštevuje DEDESU už zhruba rok. Je to pre neho veľmi prospešné a pomáha mu to. Odkedy začal navštevovať toto zariadenie, pozorujeme u neho výraznejší pokrok v mentálnej oblasti. Dokáže sa sám zahrať aj cca hodinku, čo pre nás ako rodičov je veľký úspech a pomoc. Musíme ho mať stále pod dohľadom, ale môžeme si popritom upratať, prípadne navariť.

Ako matka ZŤP dieťaťa pociťujem veľký deficit v tom, že takéto zariadenia chýbajú po celom Slovensku. Mali by byť otvorené v každom meste. Pričom aj takého dieťaťa potrebujú navštevovať škôlky, školy a často ich rodičia musia voziť aj desiatky kilometrov. Keby som mala takéto zariadenie v mieste bydliska, mohla by som si počas pobytu Jakubka vybaviť lekára. Každý mesiac chodíme predpisovať lieky, úrady neustále vyžadujú nejaké doklady. Aj nákup si človek môže vybaviť pokojne, keď vie, že o Jakubka je dobre postarané.

Ak by bol Jakubko zdravý, navštevoval by škôlku, a ja by som pracovala, tak aj pre mňa ako matku je dobré, keď zotrvať pár hodín bezo mňa a samozrejme aj ja bez neho. Človek si mentálne oddýchne, nemusí byť neustále v strehu aspoň na pár hodín počas týždňa. Ale najdôležitejšie je, že Jakubko veľmi rád ide do zariadenia, vôbec neplače a v jeho pobyte tam vidím len pozitíva.

Ing. Monika Vraniaková, mama

Centrum včasnej intervencie Banská Bystrica – služby, ktoré sú tu pre vás

Zvoní telefón a ja vidím, že mi volá mamička malého Jan-ka. Chcela sa poradiť ohľadom cvičenia doma, lebo malý bol chorý a bola aj vybavovať nejaké veci na úradoch a potrebovala o tom chvíľu s niekým hovoriť. Na konci telefonátu sme sa ubezpečili, či termín našej návštevy u nich doma platí. Aj takto vyzerá časť dňa v Centre včasnej intervencie...

AKO SLUŽBA VČASNEJ INTERVENIE VLASTNE VZNIKLA? AKO SME VZNIKLI MY V BANSKEJ BYSTRICI?

Služba včasnej intervencie sa dostala do novely zákona o sociálnych službách č. 485/2013 ako nový druh sociálnych služieb a odborných činností s účinnosťou od 1. 1. 2014 vďaka osobnému zainteresovaniu dôležitých osôb, ktoré to mohli ovplyvniť – pani Holúbkovej (z nadácie Krajina harmónie), pani Brichtovej a pána Cangára (vtedy z MPSVaR) a pani Wolekovej (z Nadácie SOCIA). Povinnosť zabezpečiť túto službu má vyšší územný celok, v ktorom má dieťa trvalý alebo prechodný pobyt. V prvej etape sa vznik centier včasnej intervencie financoval zo súkromných zdrojov. Konkrétne naše centrum vzniklo za podpory Plesu v opere roku 2016. Z týchto zdrojov sme dokázali zabezpečiť získanie priestorov, ich vybavenie, vyškolenie a financovanie pracovníkov pre prvý rok fungovania. Konkrétne naše Centrum včasnej intervencie začalo svoju činnosť 3. 5. 2016 a doteraz máme v dlhodobej starostlivosti vyše 46 rodín.

ČO MÔŽEME POSKYTNÚŤ? ČO VŠETKO CENTRUM VČASNEJ INTERVENIE PRINÁŠA? PRE KOHO TU SME?

Podľa zákona o sociálnych službách možno poskytnúť túto službu dieťaťu so zdravotným postihnutím do 7 rokov veku a jeho rodine. Cieľom sociálnej služby je zabrániť tomu, aby nedochádzalo k ohrozeniu vývoja dieťaťa so zdravotným znevýhodnením, podporiť jeho optimálny vývoj čo najskôr a zabezpečiť takú pomoc a podporu rodine, aby sa neocitli v nepriaznivej sociálnej situácii, ktorá by ich vylúčila z komunity. Služba je poskytovaná v našom centre z 90 % v teréne, a teda priamo v rodinách, do ktorých chodia

odborní zamestnanci a priamo tu poskytujú podporu, o akú rodina s dieťaťom požiada, ale máme aj ambulantnú formu sociálnej služby.

Naše Centrum je tu pre rodiny s dieťaťom s ohrozeným vývinom (napr. predčasne narodené) alebo so zdravotným znevýhodnením. Včasná intervencia umožňuje spoluprácu viacerých odborníkov na jednom mieste. V našom Centre máme momentálne v tíme skúsených odborníkov – špeciálneho a liečebného pedagóga, sociálneho pracovníka a logopéda. Úzko spolupracujeme s fyzioterapeutom a psychológom. Spolu s rodičmi hľadáme pre ich dieťaťko spôsoby jeho rozvíjania, ale zároveň sa snažíme načúvať aj potrebám ostatným členom rodiny v danej situácii. Sme tu teda pre dieťa, rodičov, súrodencov i starých rodičov, aby sme spolu prechádzali a sprevádzali ich určitým obdobím v živote rodiny.

Okrem individuálnej práce s rodinami organizujeme skupinové stretnutia rodičov a je zaujímavé vnímať a vytvárať atmosféru, v ktorej sa rodičia navzájom môžu inšpirovať, podporovať, ľudsky stretnúť. Snažíme sa robiť aj odborné prednášky pre rodičov aj odborníkov, prípadne organizujeme iné neformálne stretnutia, napríklad výrobu stimulačných hračiek, mikulášske posedenie, plánujeme športový deň a pod.

Ak budete mať o našu sociálnu službu záujem, môžete nás kontaktovať mailom alebo telefonicky. Vyjasníme si, či naša služba môže spĺňať vaše očakávania a ak áno, zašleme vám anamnestický dotazník a dohodneme si prvú návštevu v rodine. Na ďalších stretnutiach po zmapovaní situácie si dohodneme, na čom budeme spoločne pracovať. Hovoríme tomu individuálny plán – pretože každé dieťaťko, ale aj rodina potrebuje niečo iné a my sa snažíme naše služby nastaviť podľa ich potrieb.

Mgr. Eva Mrenicová, riaditeľka CVI BB, n. o.

Zo života našich organizácií

farby života

Založenie kreatívnej dielne v pracovno-socializačnom centre Impulz

Vďaka finančnej podpore Mestskej časti Petržalka vo výške 2 700 € sme mohli rozšíriť tvorivé aktivity pre klientov rehabilitačného strediska v PSC Impulz. Dvanásť klientov s mentálnym postihnutím tak dostalo príležitosť na sebvýjadrenie, posilnenie jemnej a hrubej motoriky a iných zručností. Prostredníctvom činností, ako je šitie, tkanie a batikovanie sme sa snažili prebudiť ich skryté schopnosti a podporiť ich záujem a kreativitu.

Na realizáciu nášho projektového zámeru bolo nevyhnutné zabezpečiť jednoduché a zrozumiteľné, ale kvalitné pracovné prostriedky a materiál, predovšetkým zakúpiť šijací stroj a tkáčsky stav. Cieľom projektu bolo naučiť niektorých klientov šiť, najskôr jednoduché produkty, ako sú nákupné tašky a vankúše. Klientov, ktorí chceli tkať, sme postupne oboznámili s výrobným postupom tejto činnosti. Výtvarne nadaných klientov, ktorí mali záujem o kreatívnu prácu s textilom, sme učili ručne farbiť látky pomocou viazanej či sypanej batiky a batikovania štetcom. Vďaka projektu sa naučila jedna klientka šiť nákupné ekologické tašky, ktoré následne s ďalšími klientmi ručne farbíme – batikujeme a dekorujeme. Okrem tašiek táto klientka šije sezónne ozdoby, levanduľové vrecúška do skriň a pod dohľadom liečebnej pedagogičky sa postupne oboznamuje so šitím textilných hračiek – vankúšov. Dve klientky a jeden klient si osvojili techniku tkania na tkáčskom stave. V ich ponuke nájdeme vďaka práci pod systematickým dohľadom liečebnej pedagogičky prestierania, ruksaky, vrecká na doklady, potahy na vankúše a koberce. Klienti tkajú s veľkým nadšením, ale keď sa pomýlia alebo nie sú spokojní so svojou prácou, sú ochotní chybnú časť vypárať a začať odznova. Samostatne sa naučili

pripraviť si materiál na tkanie; pri výbere farieb a materiálu ich usmerňuje liečebná alebo špeciálna pedagogička. Z výsledkov svojho snaženia sú veľmi šťastní, čo posilňuje ich pocit sebadôvery a sebaúcty.

Ďalšia klientka prejavila záujem o ručné farbenie hodvábných šálov – batikovanie. Klientka je výtvarne nadaná, rada navštevuje výtvarný krúžok a krúžok artefletiky, kde pod vedením akademickej maliarky spoznáva rôzne výtvarné techniky. Práca s farbami ju baví, čo bol predpoklad na to, že preukáže dostatok trpezlivosti, aby techniku batikovania zvládla. V súčasnosti klientka farbí šály spolu s arteterapeutkou, ale postupne sa zdokonaľuje a je čoraz samostatnejšia a sebavedomejšia. Ostatní klienti sa sústredili predovšetkým na dekorovanie už nabitovaných produktov s použitím predlohy alebo vlastnej fantázie. Týmto prirodzeným spôsobom ich motivujeme k vzájomnej spolupráci a kooperácii. Kreatívne činnosti pomáhajú klientom dosiahnuť pocit vnútorného uspokojenia a psychickej rovnováhy a vytvárajú podmienky na posilňovanie ich koncentrácie, vytrvalosti a trpezlivosti, čo je potrebné aj pri iných vzdelávacích programoch.

Kreatívne činnosti, ktoré si postupne naši klienti osvojujú pod vedením skúsených odborníkov, prispievajú k ich osobnému rozvoju a zvyšujú ich sebavedomie. A to je základný predpoklad, aby zvládli aj ďalšie zručnosti a boli tak schopní postupne sa osamostatňovať vo svojom každodennom živote.

Mgr. Jana Mareková

ZPMP Gelnica

ZPMP Gelnica

Svitane ZPMP Malacky

Svitane ZPMP Malacky

farby života

farby života

ZPMP Komárno

Informácie ZPMP v SR 1-2/2017 18

19

farby života

ZPMP Komárno

farby života

ZPMP Stropkov

Informácie ZPMP v SR 1–2/2017 20

21

farby života

ZPMP Stropkov

ZPMP Trenčín

farby života

ZPMP Trenčín

Vlastnoručný podpis človeka, ktorý nemôže písať

Pre väčšinu ľudí je podpis vecou okamihu.

Podpis je súhlas s obsahom podpísaného textu. (M.A.)

V praxi sa stretávame s osobitným ne/chápaním spôsobilosti na právne úkony ľudí s mentálnym postihnutím pri podpisovaní listín. Ide najmä o tieto situácie, keď osoba s mentálnym postihnutím nie je súdnym rozhodnutím pozbavená alebo obmedzená v spôsobilosti na právne úkony:

1. Osoba s mentálnym postihnutím **sa vie podpísať, vie porozumieť danému textu** za predpokladu, že jej je text vysvetlený primeraným spôsobom (aby porozumela), napriek tomu úradník **odmietne takýto podpis akceptovať**, pričom spochybňuje to, či osoba s mentálnym postihnutím textu porozumela, či vie „o čo ide“. Táto situácia sa stáva napr. pri podpisovaní žiadosti o nejakú formu kompenzácie, pri podpisovaní žiadosti o posúdenie invalidity, pri úradnom overovaní podpisu, pri podpisovaní zmluvy v banke a pod. (takýchto situácií je viacero).
2. Osoba s mentálnym postihnutím **sa nevie podpísať, vie porozumieť danému textu** za predpokladu, že jej je text vysvetlený primeraným spôsobom (aby porozumela), jej je text vysvetlený primeraným spôsobom (aby porozumela), **úradník často odmietne prevziať žiadosť** (kompenzácie, invalidita a pod.), pričom ústne vyzve rodiča/ príbuzného, aby pre túto osobu dal obmedziť spôsobilosť na právne úkony.
3. Osoba s mentálnym postihnutím **sa nevie podpísať, pričom jej blízka osoba tvrdí, že nevie porozumieť danému textu**. Úradník zväčša **odmietne prevziať žiadosť** (napr. o kompenzácie, o invalidný dôchodok a pod.), pričom ústne vyzve rodiča/ príbuzného, aby pre túto osobu dal obmedziť spôsobilosť na právne úkony.

Podľa platného právneho stavu by zamestnanec verejnej správy alebo sociálnej poisťovne nemal reagovať tak, že tlačivo žiadosti neprevezme. Takýto postup je porušením práva človeka na rovnaké zaobchádzanie a celého spektra článkov Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím. Ak nastane takáto reakcia zo strany tretej osoby, navrhujem, aby ste sa obrátili na komisárku pre osoby so zdravotným postihnutím. Pri osobnom prerokovaní žiadosti navrhujem, aby bol na tlačive spísaný úradný záznam o tom, že podpisovateľovi žiadosti bol obsah právneho úkonu vysvetlený spôsobom, ktorému ako účastník právneho úkonu rozumie. Tento záznam podpíšu všetky osoby zúčastnené na tomto úkone.

V konkrétnej situácii na Úrade práce sociálnych vecí a rodiny odporúčam trvať na prevzatí písomnosti (vyplniť tlačivá dvojmo a dať vyznačiť dátum prevzatia ÚPSVaR, aj na žiadosti pre podávateľa žiadosti), resp. **žiadať písomné potvrdenie, že prevzatie žiadosti o kompenzáciu bolo odmietnuté. Ďalšou možnosťou je aj doručenie žiadosti poštou.** Keď správny orgán prvého stupňa zareaguje odmietnutím žiadosti, postupovať primerane okolnostiam – odvolanie, sťažnosť. Podanie žiadosti o príspevok na kompenzáciu podľa môjho názoru nie je podstatnou „nebezpečnou“ záležitosťou, ktorá podlieha schváleniu súdom (napr. ak túto žiadosť podal opatrovník osoby pozbavenej spôsobilosti alebo s obmedzenou spôsobilosťou na právne úkony).

Zabezpečenie pomoci pre človeka s postihnutím napr. vo forme podania žiadosti o príspevok na kompenzácie, žiadosti o invalidný dôchodok považujem za formálny úkon, ktorého následkom je priznanie príspevku, alebo schválenie parkovacieho preukazu, príp. iných plnení podľa zákona o príspevkoch na kompenzácie ťažkého zdravotného postihnutia (zákon č. 447/2008 Z. z.), rovnako aj podanie žiadosti o invalidný dôchodok a ďalšie disponovanie touto žiadosťou (podanie odvolania a pod.) podľa môjho názoru by malo byť akceptované aj vtedy, ak je podané osobou blízkou (rodičom, starým rodičom, súrodencom – okruh týchto osôb definuje § 116 Občianskeho zákonníka), a to predovšetkým s prihliadnutím aj na to, že ide o zabezpečenie existencie človeka so zdravotným postihnutím a kladné vybavenie takejto žiadosti je vždy viazané najmenej na posúdenie zdravotného stavu danej osoby so zdravotným postihnutím.

Pokiaľ sa človek nedokáže podpísať (bez ohľadu na mentálny postih) je vhodné, aby do notárskej zápisnice splnomocnil niekoho na podpisovanie (zákonné ustanovenia sú uvedené aj v článku). Je vhodné (praktické), aby bol vyhotovený väčší počet odpisov notárskych zápisníc, lebo pri niektorých právnych úkonoch môže byť požiadavka, aby bol originál notárskej zápisnice priložený k právnomu úkonu – podľa závažnosti následkov právneho úkonu. V praxi sa originály takýchto dokumentov štandardne nezakladajú do administratívneho spisu, ale zamestnanec úradu si na fotokópii vyznačí „overené podľa originálu“ a pripojí svoj podpis a dátum.

Rovnako je praktické a pragmatické udeliť právo na podpis aj viacerým osobám, ktorým človek s postihnutím dôveruje, pričom každý z nich môže konať samostatne. Podpis sa totiž vyžaduje veľmi často, pri rôznych situáciách. (Napríklad aj pri doručení odpočtu tepla, ktorý do bytu doručí správca domu. A tak ten, čo je na podpis splnomocnený, nemusí byť doma.) Celá civilistická veda tvrdí, že právne úkony sa robia predovšetkým neformálne. V článku je uvedený výpočet právnych úkonov, pri ktorých sa vyžaduje písomná forma. Ale v praxi stále od človeka žiadajú podpis. Pokiaľ by išlo o odovzdanie tlačiva na ÚPSVaR, tam by sa podpis vôbec nemusel vyžadovať. Pokiaľ je tam človek s postihom prítomný a vie iným spôsobom prejavíť vôľu – výslovným súhlasom, kývnutím hlavy, pomocou tlmočníka, mala by právna úprava povoliť, že príslušný úradník spôsob prejavenej vôle písomne zaznamená. A na základe prejavenej vôle tlačivo prijme aj bez podpisu osoby so zdravotným postihnutím, resp. s podpisom jej asistenta, rodinného príslušníka, blízkej osoby a pod. Ale bude to asi žiadať zmenu právnej úpravy, lebo na každom tlačive je vytlačené slovo „podpis“, čo však vyžaduje značnú dávku kreativity aj od samotného zamestnanca úradu. Nemožno spochybniť, že podpisom sú napr. aj „tri krížiky“ alebo vlnovka – záleží od každého človeka, akú formu podpisu si zvolí. Som presvedčená, že na uľahčenie a bezproblémové vybavovanie záležitostí ľudí s postihnutím má veľký význam aj ľudský faktor.

Pokiaľ je zdravotný stav človeka taký, že mu nedovoľuje dostaviť sa na úrad, mali by mať zamestnanci úradu povinnosť zistiť názor tejto osoby v mieste jej pobytu, tak ako je teraz uložená povinnosť umožniť takémuto človeku podpisovanie aj na posteli doma a overovať podpis (zamestnanec matriky alebo notárskeho úradu) musí za ním prísť. Ale zase to možno bude vyžadovať konkretizáciu v právnom predpise.

Žiadny zamestnanec poisťovne, úradu práce alebo akéhokoľvek úradu nemôže podmieniť vykonanie úkonu podaním návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony. V súčasnosti sa ustupuje od týchto konaní, dokonca aj súdy majú v konaní o spôsobilosti na právne úkony hľadať čo najmenej zasahujúce riešenia. Takýmto najmenej zasahujúcim riešením je ustanovenie opatrovníka podľa § 29 Občianskeho zákonníka, bez toho, aby sa človeku zasahovalo do spôsobilosti

na právne úkony. V danom prípade potrebujeme zabezpečiť „servis“ človeku s mentálnym postihnutím pri vybavovaní určitých žiadostí. Žiaľ právny poriadok Slovenskej republiky pozná len „obmedzenie spôsobilosti na právne úkony“. Ten inštitút však má podľa § 10 ods. 2 Občianskeho zákonníka slúžiť na „ochranu osoby s duševnou poruchou pred možným zneužitím, pred uzavretím nevýhodných zmlúv napr. na finančné plnenie alebo pred určitými vyhláseniami o záväzku“. Aj napriek tomu, že je osoba obmedzená alebo v minulosti bola pozbavená spôsobilosti na právne úkony, existuje nespočetné množstvo prípadov, že rôzne zmluvy o pôžičkách, zmluvy v bankách alebo odbere určitých zariadení a podpísanie k tomu dohodnutej viazanosti, podpísali a napr. aj prevzali plnenie z takejto zmluvy. Toto preukazuje, že rozsudky o obmedzení spôsobilosti na právne úkony a v minulosti o pozbavení spôsobilosti na právne úkony neboli „všeliakom“ na problémy konania osôb s duševnou poruchou. Zásah do spôsobilosti na právne úkony sa často chápe ako neetické rozhodnutie.

Ako bolo uvedené, odporúčam a považujem sa vhodné riešenie, podať návrh na súd na ustanovenie opatrovníka podľa § 29 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého súd určí opatrovníka na úkony presne špecifikované v rozsudku súdu (súd vymedzí rozsah práv a povinností opatrovníka), potrebné na zabezpečenie servisu potrieb daného človeka, pričom súd nerozhoduje o tom, že človeku obmedzuje spôsobilosti na právne úkony.

Podľa § 29 Občianskeho zákonníka: Súd môže ustanoviť opatrovníka aj tomu, pobyt koho nie je známy, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmov alebo ak to vyžaduje verejný záujem. Za tých istých podmienok môže súd ustanoviť opatrovníka aj vtedy, ak je to potrebné z iného vážneho dôvodu.

K podaniu návrhu na súd na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony: Spôsobilosť na právne úkony nie je len právnym inštitútom chápaným ako ochrana človeka, ale má vážny vplyv na rôzne ďalšie oblasti života ľudí s duševnou poruchou (aj ľudí s mentálnym postihnutím), ktoré ovplyvňujú existenciu v rôznych právnych vzťahoch vyplývajúcich z rôznych právnych predpisov. Podanie návrhu na obmedzenie spôsobilosti na právne úkony na súd je výsostne osobnou záležitosťou.

Problém v súčasnej právnej úprave tkvie v tom, že neexistuje žiadna právna alternatíva, ako je napríklad ustanovenie dôveryhodnej osoby – príslušníka rodiny alebo priateľa, ktorý môže rozhodovať v potrebnom rozsahu, podľa toho, čo je potrebné pre tohto človeka bežne zabezpečiť. Ďalším východiskom na riešenie rozhodovania sa osôb je podpora týchto osôb a jej definovanie do právnej úpravy ako základného princípu rešpektovania dôstojnosti človeka. V právnej úprave susediacich štátoch už existuje tzv. podporované rozhodovanie, ktoré reflektuje na Článok 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím.

ZÁVER:

Ako už bolo spomenuté, pre veľkú časť populácie je podpis vecou okamihu. Aké problémy spôsobuje podpis osobám, ktoré sa nemôžu vlastnoručne podpísať pre svoju fyzickú nespôsobilosť, poznajú oni najlepšie. Stretávajú sa s nimi totiž často. Predpokladáme, že majú námety, ako v niektorých prípadoch odbúrať zbytočné podpisovanie alebo zdokonaľiť našu právnu úpravu tak, aby bola pre nich čo najpriateľnejšia. **Cieľom tohto príspevku bolo otvoriť diskusiu o tejto otázke,** ktorou sa aj odborná literatúra zaoberá len veľmi sporadicky a okrajovo.

Spracovala: **JUDr. Marianna Arnoldová, CSc., JUDr. Zuzana Stavrovská**
krátené / celý text nájdete: http://zmpvsk.sk/publikacie/ine/podpisovanie_listin.docx

Zmeny v rozhodovaní súdov o spôsobilosti na právne úkony

Právna úprava konania o spôsobilosti na právne úkony je s účinnosťou od 1. 7. 2016 upravená značne odlišným spôsobom (zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, ustanovenia § 231 až 251, ďalej len „CMP“).

V porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, podľa CMP **nie je možné človeka pozbaviť spôsobilosti na právne úkony**. Dôvodová správa k zákonu výslovne označuje právny inštitút pozbavenia spôsobilosti na právne úkony za protiprávny.

Návrh na začatie konania podľa § 233 CMP môže podať blízka osoba, poskytovateľ zdravotnej starostlivosti, poskytovateľ sociálnych služieb, ten, kto má na veci právny záujem a ten, o koho spôsobilosť na právne úkony sa má konať.

Ten, o koho spôsobilosti na právne úkony sa koná, je účastníkom konania (§ 236 CMP) a má právo v súdnom konaní spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu (§ 238 CMP). Podľa predchádzajúcej právnej úpravy mohol súd od výsluchu vyšetrovaného upustiť, ak tento výsluch nebolo možno vykonať vôbec alebo ho nebolo možno vykonať bez ujmy na zdravotnom stave vyšetrovaného (§ 187 ods. 2 OSP). V praxi dochádzalo k zneužívaniu tohto ustanovenia, resp. k jeho nadužívaniu. Súd upustil od vypočutia vyšetrovaného bez zistenia jeho spôsobilosti vypovedať k rozhodujúcim skutočnostiam alebo sa uspokojil s tvrdením znalca, že výsluch by bol na ujmu zdravotného stavu osoby, ktorá má byť pozbavená spôsobilosti na právne úkony. Tak mohlo dochádzať aj k prípadom, že súd pozbavil človeka spôsobilosti na právne úkony bez toho, aby ho vôbec videl. Takúto situáciu už CMP vylučuje. **Podľa ustanovenia § 243 CMP je súd povinný vyslúchnuť osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná.** Súd výsluch uskutoční spôsobom, ktorý je vhodný a primeraný s ohľadom na zdravotný stav. Ak je výsluch na ujmu zdravotného stavu, možno od výsluchu upustiť. Súd v takomto prípade osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, zhliadne. Ak o to požiada osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, vyslúchne ju súd vždy.

Blízka osoba alebo ten, kto osvedčí právny záujem, môže navrhnúť, aby ho súd pribral ako účastníka do konania. Súd návrhu vyhovie, ak to považuje za účelné pre vedenie konania a ochranu dotknutých práv (§ 237 CMP). Zaradenie tohto ustanovenia má význam najmä vtedy, ak tieto osoby nepodali návrh na začatie konania a z uvedeného dôvodu nie sú jeho účastníkmi. Ich účasť v konaní však môže byť významná, keďže môžu mať vedomosti dôležité pre rozhodnutie súdu. Súd podľa okolností prípadu zváži, či je o začatí konania potrebné informovať blízku osobu alebo orgán sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately (§ 238 CMP). **Osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže požiadať, aby sa zúčastňoval na konaní jej dôverník, ktorý nie je jej zástupcom.** O tejto možnosti ju súd poučí (§ 242 CMP). Z citovaných ustanovení vidieť snahu zákonodarcu, aby ten, o koho spôsobilosti sa koná, mal pocit spolupatričnosti a uvedomiť si, kto je ochotný a schopný mu pri jeho rozhodovaní pomáhať, podporovať ho.

Súd poučí osobu, o ktorej spôsobilosti sa koná, o jej procesných právach a povinnostiach, najmä o práve zvoliť si zástupcu. Toto poučenie uskutoční súd spôsobom zohľadňujúcim zdravotný stav osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná (§ 241 CMP).

Súd ustanoví procesného opatrovníka tomu, o koho spôsobilosti sa koná, ak nemá zákonného zástupcu. Ak sú procesné úkony zákonného zástupcu alebo procesného opatrovníka v rozpore s procesnými úkonmi osoby, o ktorej spôsobilosti sa koná, alebo v rozpore s procesnými úkonmi zástupcu, ktorého si táto osoba zvolí, posúdi súd, ktorý procesný úkon je v záujme tejto osoby (§ 240 ods. 1, 2 CMP).

Veľký rozdiel pri porovnaní predchádzajúcej a novej právnej úpravy vidieť aj v spôsobe doručovania rozhodnutia o spôsobilosti na právne úkony. Kým v minulosti mohol súd rozhodnúť, že upustí od doručenia rozhodnutia o spôsobilosti na právne úkony, ak by doručenie mohlo na adresáta pre jeho duševnú poruchu pôsobiť nepriaznivo alebo ak adresát nie je schopný význam rozhodnutia pochopiť (§ 189 OSP), podľa novej právnej úpravy, **musí byť rozhodnutie osobe, o ktorej spôsobilosti sa koná, doručené bezvýnimčne**. Ustanovenie § 240 ods. 3 znie: Rozhodnutie vo veci samej súd okrem zákonného zástupcu alebo procesného opatrovníka doručí aj osobe, o ktorej spôsobilosti sa koná. Osoba, o ktorej spôsobilosti sa koná, môže požiadať, aby jej súd doručoval všetky písomnosti v konaní (bez ohľadu na jej zastúpenie).

S konaním o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je zo zákona spojené konanie o ustanovení opatrovníka (§ 248 ods. 1 CMP). **Ak súd rozhodne o obmedzení spôsobilosti na právne úkony, vo výroku rozsudku vymedzí rozsah, v akom spôsobilosť na právne úkony osoby obmedzí, a ustanoví jej opatrovníka.** Konanie o ustanovení opatrovníka je obligatórne spojené s konaním o obmedzení spôsobilosti na právne úkony a CMP ho upravuje v ustanoveniach § 272 až 277.

Ustanovenie § 234 CMP uvádza náležitosti návrhu na začatie konania. Obligatórnou (povinnou) náležitosťou návrhu, ktorým sleduje zásah do integrity fyzickej osoby (teda obmedzenie spôsobilosti na právne úkony) je preukázanie skutočností, že menej radikálne zásahy neprichádzajú do úvahy. **Na účely vrátenia spôsobilosti na právne úkony treba však zdôrazniť, že ide o konanie mimosporové, v ktorom platí tzv. vyšetrovacia zásada (keď je súd povinný zistiť niektoré skutočnosti).** Z uvedeného dôvodu by sa osoby, ktoré boli pozbavené spôsobilosti na právne úkony, nemali obávať podať návrh na vrátenie spôsobilosti napríklad preto, že nevedia presne opísať niektoré skutočnosti odôvodňujúce navrátenie spôsobilosti na právne úkony alebo z dôvodu, že nemajú rozhodnutie, ktorým boli pozbavení spôsobilosti na právne úkony. Možno patria medzi tých, ktorým rozhodnutie nebolo nikdy doručené.

Na záver treba spomenúť, že CMP prináša do konania o spôsobilosti na právne úkony aj terminologické zmeny a nové pojmy.

Namiesto opatrovníka pre konanie, zavádza CMP presnejšie pomenovanie procesný opatrovník.

Významnou terminologickou zmenou je, že kým predchádzajúca právna úprava označovala osobu, o ktorej spôsobilosti sa v súdnom konaní rozhodovalo, v niektorých ustanoveniach pojmom „vyšetrovaný“ (§ 187 ods. 2, 3 OSP), v právnej úprave CMP je používaný pojem **„ten, o koho spôsobilosti sa koná“**. **Ten, o koho spôsobilosti sa koná je fyzická osoba. Fyzická osoba, teda človek.**

Novým pojmom, ktorý ustanovuje CMP, je najmä pojem „dôverník“. Pojem dôverník je akoby posolstvom novej filozofie v nazeraní na problematiku spôsobilosti plnoletej fyzickej osoby na právne úkony.

Zdroj: Úrad komisára pre osoby so zdravotným postihnutím

<http://www.komisarprezdravotnepostihnutych.sk/Zverejnovanie/Pravne-stanoviska>

Projekt ERAZMUS +

V minulom čísle *Informácií* sme opisali prebiehajúci projekt RESPID (Prehľad účinnej podpory na posilnenie autonómie ľudí s mentálnym postihnutím) v rámci programu ERAZMUS+. RESPID je zameraný na podporu dospelých ľudí s mentálnym postihnutím pri ich ceste za samostatnosťou. Ciele projektu sa naplňajú prostredníctvom medzinárodných stretnutí v Poľsku, Česku, Taliansku a na Slovensku. Počas stretnutí si vymieňame vedomosti a skúsenosti a snažíme sa vytvoriť fungujúcu spoluprácu s ostatnými partnermi v oblastiach: podporovaného zamestnávania, podporovaného bývania, spolupráce s rodičmi, hľadania riešení, čo bude s ľuďmi s mentálnym postihnutím po smrti ich rodičov, rodičovstva ľudí s mentálnym postihnutím, voľného času a sociálnych kontaktov. Absolvovali sme už tri medzinárodné stretnutia v Poľsku, Česku a Taliansku. Prinášame vám zaujímavé informácie o tom, ako tieto stretnutia prebiehali a čo nové sme sa na nich dozvedeli.

Medzinárodné stretnutie vo Varšave, Poľsko, 22. – 25. 11. 2016

Téma: Podpora ľudí s mentálnym postihnutím v systéme podporovaného zamestnávania

Keďže sme sa s projektovými partnermi stretli prvý raz, cieľom bolo vzájomne sa zoznámiť a zároveň si vymeniť informácie a skúsenosti v oblasti podporovaného zamestnávania. Počas prvého dňa zasadnutia mali zástupcovia jednotlivých organizácií možnosť predstaviť seba, svoju organizáciu, jej činnosť a systém podporovaného zamestnávania vo svojej krajine. Na stretnutí sa predstavili partneri z Českej republiky z organizácie Rytmus, partneri z Talianska z organizácie Il Cerchio a hostitelia z Poľska z organizácie PSONI. Naša prezentácia bola založená hlavne na informáciách a skúsenostiach, ktoré nám odovzdala doktorka Viera Záhorcová, riaditeľka Agentúry podporovaného zamestnávania v Bratislave. Ďalej sme prezentovali inovatívny projekt Bivio, v rámci ktorého budú ľudia s mentálnym postihnutím zaučení do profesií, napríklad pomocný kuchár, čašník/čašnička a chyžná. Zástupcovia českej organizácie RYTMUS sa podelili so svojimi vedomosťami z oblasti získavania spolupráce s novými

zamestnávateľmi. Predstavili nám svoje „Obchodné raňajky“. Sú to organizované stretnutia, kde zamestnanci Rytmsu predstavia svoju činnosť a v krátkosti odprezentujú zmysel podporovaného zamestnávania. Najpodstatnejšie je vytvárať a udržiavať kontakty so spoločnosťami, ktoré by mohli poskytnúť zamestnanie ľuďom s mentálnym postihnutím. Rytmus tiež udeľuje ocenenie s názvom „Stejná šance award“. Je určené pre zamestnávateľov, ktorí zamestnávajú ľudí s mentálnym postihnutím na otvorenom trhu práce. Podľa slov Markéty Blahetkovej (džob koučky v Rytmsu): „Je dobré oceniť týchto zamestnávateľov, aby získali sociálnu prestíž, boli motivovaní ďalej zamestnávať ľudí s mentálnym postihnutím, a tiež aby inšpirovali ostatných. Poľská organizácia PSONI nám predstavila niekoľko zaujímavých nástrojov využívaných pri podpore klientov centra DZWONI. Predstavili nám katalóg profesií, ktorý slúži ako pomôcka pri výbere vhodného zamestnania. Sú v ňom opísané a vykreslené rôzne zamestnania, ako aj to, čo je potrebné ovládať na ich výkon. V centre DZWONI používajú aj obrázkové návody s inštrukciami a individuálne zápisníky, kde si klient zaznamenáva s pomocou asistenta pracovné postupy a úlohy. Talianski partneri z organizácie Il Cerchio nám predstavili organizáciu S.I.I.L. Servizio integrato inserimento lavorativo, ktorá bola založená v roku 2000. Zaoberá sa integráciou ľudí s postihnutím. Jej klientmi sú ľudia s rôznym druhom postihnutia. Väčšina klientov má mentálne postihnutie, avšak za posledné roky narastá počet klientov s duševným alebo kombinovaným postihnutím.

Počas druhého dňa sme mali možnosť zoznámiť sa bližšie s projektom RESPID a navštíviť Varšavské odborné centrum pre poradenstvo a podporu ľudí s mentálnym postihnutím – Centrum DZWONI, kde sme hovorili s Annou Aniela-kovou (klientkou centra DZWONI) a jej pracovnou koučkou Magdalénou Olczak-Jagodzinskou. Pani Anielak nám opísala svoje začiatky v práci, aké prekážky musela zvládnuť, a ako sa jej darí teraz. Jej osobná skúsenosť bola veľkým prínosom celého stretnutia. Nasledujúci deň sme sa zúčastnili na XL. sympóziu organizovanom PSONI, s názvom *Supported employment as an opportunity for a better quality of life* (Podporované zamestnávanie ako príležitosť na zlepšenie kvality života), ktoré sa konalo v Academy of Special Education vo Varšave. Centrum DZWONI oslavovalo 10. výročie založenia a hlavnou témou sympózia bolo podporované zamestnávanie ako možnosť zlepšenia kvality života. My a partneri z Česka sme mali možnosť aktívne sa zúčastniť aj v diskusii, kde sa prezentovali skúsenosti v oblasti podporovaného zamestnávania v rôznych krajinách. Bola to pre nás veľká skúsenosť.

Mgr. Jana Bartáková

Medzinárodné stretnutie v Prahe, Česká republika, 9. – 10. 2. 2017

Téma: Podpora ľudí s mentálnym postihnutím v systéme podporovaného bývania

Stretnutie v Prahe otvorilo tému podporovaného bývania. Hostiteľskou organizáciou bol tentoraz Rytmus – od klienta k občanovi, o. p. s. Pripravili si niekoľko zaujímavých vstupov, rovnako ako aj partneri z Poľska (PSONI) a Talianska (Il Cerchio). Za našu organizáciu sa zúčastnili dve zástupkyne. Keď spomíname oblasť bývania, bavíme sa jednak o zariadeniach podporovaného bývania, ako aj o balíku služieb, ktoré sa klientovi poskytujú s cieľom zabezpečiť mu plnohodnotné (a v rámci možností samostatné) fungovanie v živote. Často sa narába aj s pojmom „**podpora samostatného bývania**“, ktorý je pre našu legislatívu relatívne nový. Ide tu o sociálnu službu, keď sú klientovi v nepriaznivej situácii poskytované rôzne druhy pomoci priamo v jeho prirodzenom prostredí (napr. v byte). Tento nástroj je účinnou pomocou aj pri procese deinštitucionalizácie, podporuje prechod klienta z celoročného zariadenia do bytu či rodinného domu. Práve o tejto službe sme sa rozprávali aj na stretnutí v Prahe. V Česku ide o **terénnu sociálnu službu**, ktorá sa poskytuje človeku doma, alebo kdekoľvek ju potrebuje. Služba je hradená zo štátneho rozpočtu, dotácie sú viazané na počet klientov, alebo počet hodín asistencie, pričom

sa počíta aj s finančnou spoluúčasťou klienta. Služba vznikla pre tých, ktorí chcú zostať žiť doma vo svojom známom prostredí, ako aj pre tých, ktorí už nechcú ďalej žiť v „ústavoch“. Asistenti klientom pomáhajú s bežnými vecami, ktoré k životu patria, napríklad s domácnosťou (upratovanie, varenie, nákupy), starostlivosťou o seba a o zdravie, s plánovaním času, cestovaním, hospodárením s peniazmi, behaním po úradoch, využívaním bežných služieb a so zvládaním rizikových situácií. Každý asistent, ktorý klientovi pomáha, musí vedieť, s čím a ako má pomáhať. Na čo je potrebné myslieť z pohľadu zdravia a bezpečia? Čo je pre človeka dôležité, čo treba rešpektovať? Aké sú jeho schopnosti, ako ich rozvíjať? Veľmi vhodným nástrojom, ktorý naši českí partneri vo veľkej miere využívajú, je **plánovanie zamerané na človeka**. Pomáha im zistiť, aký človek je, aké má prednosti a nadešenie, aké sú jeho sny, čo má rád, na čo je zvyknutý, čo je pre neho dôležité, čo by chcel zmeniť, a v neposlednom rade pomáha premýšľať o budúcnosti. Veľmi dôležitým (a žiaducim) faktom je, že potreba asistencie sa **časom výrazne znižuje**. Organizácia Rytmus začala služby podpory samostatného bývania poskytovať v roku 2010 v rámci

procesu deinštitucionalizácie a momentálne podporuje 35 klientov v 7 mestách v regióne Karlove Vary. Počas stretnutia sme sa zoznámili s **manželským párom** – Michaelou a Stanislavom Jachkovcami, ktorí nám porozprávali svoj príbeh o tom, ako zásadne sa zmenil ich život po tom, čo opustili brány celoročného zariadenia a našli si svoje vlastné bývanie v meste. Žijú v nájomnom byte v Chebe a využívajú službu podpory samostatného bývania, ktorú im sprostredkúva práve Rytmus, o. p. s.

Michaela žila v celoročnom ústave, zbavená spôsobilosti na právne úkony. Stanislav zasa v Domove dôchodcov a za Michaelou jazdil najprv do ústavu, neskôr už do nájomného bytu, kde sa Michaela presunula so svojou sestrou (tiež žila v ústave), už poberajúc služby podpory samostatného bývania. Časom si sestra našla iné bývanie, Michaele bola **navrátená spôsobilosť na právne úkony** a 11. 7. 2015 sa jej splnil jej veľký sen – obliekla si svadobné šaty a vydala sa za Stanislava, s ktorým teraz žije v spokojnom manželskom zväzku. Za pomoci asistentov sa naučila mnohým veciam potrebným pre bežné fungovanie a napr. aj to, ako si kontrolovať cukor a pichať inzulín, keďže má cukrovku. Momentálne za manželmi Jachkovcami chodí asistentka pomáhať prevažne s peniazmi.

Zaujímavá bola aj prezentácia zo strany poľskej organizácie PSONI, kde nám ukázali, ako funguje **zariadenie podporovaného bývania v Gdaňsku**. Nachádza sa tu bytovka, v ktorej je 16 apartmánov samostatného bývania, obývaných 8 ženami a 8 mužmi s mentálnym postihnutím a 1 apartmán, ktorí poľskí partneri nazývajú „chránené bývanie“, obývaný tromi mužmi s mentálnym postihnutím. Pracuje tu 7 osobných asistentov na plný úväzok, jeden asistent na čiastočný úväzok, 1 psychológ na čiastočný úväzok a manažér (plný úväzok). Poskytuje sa im podobný druh podpory, ako máme ukotvené i v našom zákone a ako bolo opísané vyššie u českých partnerov. Každý klient má vypracovaný svoj individuálny akčný plán, ktorý sa

v spolupráci s klientom časom vždy inovuje a dopĺňa. Talianski partneri v Prahe prezentovali ďalšie možnosti, ako je možné alternatívne komunikovať s klientom. Tentoraz sme mali možnosť vidieť, ako môžu inštrukcie na obrázkoch pomôcť ľuďom pri získavaní zručností potrebných pre každodenný život. Šlo napríklad o návod ako zapnúť spotrebiče, pripraviť si jednoduchšie jedlo a podobne. My sme partnerom prezentovali, ako je nastavený systém na Slovensku, pričom sme porozprávali aj o skúsenostiach so zariadením podporovaného bývania, ktoré naše združenie v minulosti prevádzkovalo. Záver stretnutia bol venovaný diskusii, v ktorej sme sa rozprávali nielen o problémoch, aké v danej oblasti vo svojich krajinách riešime, ale aj ďalším víziám, možnostiam, ako zúročiť informácie zo stretnutia. Osobne za veľmi podnetnú považujem praktickú prezentáciu o vytváraní „profilu na jednu stránku“, ktorý je súčasťou plánovania zameraného na človeka. Verím, že v budúcnosti tieto vedomosti vo svojej práci využijeme.

Mgr. Zuzana Kolláriková

3. medzinárodné stretnutie v Ravenne, Taliansko, 26. – 28. 4. 2017

Téma č. 1: Spolupráca s rodičmi s cieľom podporiť nezávislosť ich dospelých detí s mentálnym postihnutím

Téma č. 2: Skúsenosť so smrťou rodičov, „after us“

Stretnutie partnerov projektu RESPID sa konalo 26. až 28. apríla. Tentoraz sa uskutočnilo v talianskej Ravenne a zo Slovenska sa na ňom zúčastnili traja zástupcovia ZPMP v SR. Program stretnutia, ktorý bol z väčšej časti v réžii talianskeho partnera projektu, sľuboval viacero zaujímavých momentov.

V prvom rade nás naši hostelia informovali o tom, ako u nich fungujú tzv. sociálne družstvá, ktoré sú zodpovedné za poskytovanie komplexných služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím. Sociálne družstvá vznikajú spojením viacerých organizácií, ktoré poskytujú služby ľuďom s postihnutím a spoločne vytvárajú akési konzorciá, schopné na konkrétnom území zabezpečiť komplexne potreby ľudí s postihnutím. Družstvo s názvom Selenia, ktorého členom je náš taliansky partner Il Cerchio, napríklad poskytuje podporu pre školskú integráciu žiakov, zabezpečuje osobnú asistenciu, vytvára pracovné miesta pre ľudí s postihnutím, poskytuje poradenstvo alebo vzdelávacie kurzy s rôznym obsahom a pre rôzne cieľové skupiny. Výhodou takýchto družstiev je, že veľmi dobre a do detailov poznajú situáciu v oblasti potrieb a požiadaviek ľudí s postihnutím žijúcich na území, kde pôsobia, a môžu tak

flexibilne prispôbovať sortiment a rozsah jednotlivých služieb. Zaujímavé bolo vypočuť si prezentácie partnerov o tom, ako spolupracujú s rodičmi ľudí s mentálnym postihnutím v procese ich osamostatňovania sa. V každej krajine fungujú iné mechanizmy, ale aj prístup rodiny pri podpore svojho člena s mentálnym postihnutím sa rôzni. Spoločným menovateľom je však to, že ľudia s mentálnym postihnutím majú podstatne nižšie šance žiť nezávislý život ako ich rovesníci bez postihnutia, či už je to v Taliansku, Česku, Poľsku alebo na Slovensku.

V podobnom duchu bola aj diskusia na tému, čo sa stane s ľuďmi s mentálnym postihnutím po smrti ich rodičov. Ide o tému, ktorá je mimoriadne aktuálna pre všetkých zúčastnených partnerov. Zhodli sme sa na tom, že stále existuje veľmi veľké riziko, že človek s mentálnym postihnutím skončí po smrti svojich rodičov v stacionárnom zariadení, čo so sebou prináša zásadné zníženie kvality života. Zaujímavou bola informácia o životných plánoch, ktoré chystajú pre ľudí s postihnutím v Taliansku. Tieto plány sa robia v spolupráci viacerých odborníkov a rodičov a ich súčasťou je aj plánovanie budúcnosti pre ľudí s postihnutím po smrti ich rodičov.

Rozhodne ide o iniciatívu, ktorá by mohla byť zaujímavá aj v našich podmienkach.

V rámci stretnutia sme navštívili aj dve zariadenia, ktoré prevádzkuje sociálne družstvo Selenia. Prvým bolo dokumentačné centrum reciprocaMente. Toto centrum sa zameriava na rozvoj a výučbu alternatívnej komunikácie pre potreby ľudí, ktorí nevedia alebo nemôžu komunikovať verbálne. Zaujímavá služba, ktorá je poskytovaná klientom bez rozdielu veku a môže pomôcť integrácii ľudí s komunikačnými problémami.

Druhým zariadením bolo relatívne veľké centrum, ktoré poskytovalo viacero druhov sociálnych služieb pre rôzne skupiny ľudí. Súčasťou centra bol stacionár s kapacitou približne 20 osôb, kde boli vyčlenené kapacity aj na dočasný pobyt človeka napríklad v prípade hospitalizácie rodičov. Súčasťou centra bolo aj špecializované pracovisko na poskytovanie služieb pre ľudí s autizmom, ale aj denné centrum pre ľudí, ktorí ešte študujú. Súčasťou centra je aj zamestnávanie ľudí s mentálnym postihnutím, ktorí zabezpečujú čistotu a poriadok v centre, starajú sa o záhradu a okolie a pomáhajú pri príprave stravy pre klientov. Na záver si dovoľím krátke zhodnotenie stretnutia a toho, čo sme videli a počuli: Napriek tomu, že každý z partnerov projektu pochádza z krajiny, ktorá má svoju vlastnú ekonomickú aj kultúrnu históriu, v téme ľudí s mentálnym postihnutím sme si stále veľmi podobní. Treba ešte vykonať veľa práce, aby sme dokázali vytvoriť podmienky, ktoré by im umožnili plnohodnotný život a prijatie bez predsudkov a diskriminácie.

Mgr. Marián Horanič

správy z centrály

Veselo na bále Mendosíno

Začiatkom februára (4. 2. 2017) sa konal bál Mendosíno, ktorý bol vyvrcholením tanečného seminára spoločenských tancov integrovaných párov pod garanciou Tanečného klubu Danube vedeného prezidentom Andrejom Mičunekom. V podmienkach Slovenska ide o unikátny projekt, ktorý sa vďaka TK Danube realizuje už 16 rokov. Projekt (aj v spolupráci so ZPMP v SR) je príspevom k vyrovnávaniu šancí a možností ľudí s mentálnym postihnutím žiť plnohodnotný život. Jeho dlhoročná realizácia nás presvedča, že medzi tanečníkmi s mentálnym postihnutím aj bez postihnutia môžu vzniknúť dlhodobé väzby a priateľstvá. O atraktivite projektu svedčí aj fakt, že o účasť na seminári majú záujem aj ľudia mimo Bratislavy. Radosť v očiach absolventov a ich rodinných príslušníkov je bonusom a zadosťučinením pre všetkých, ktorí sa im venujú.

Návšteva z Nadácií Velux

30. apríla 2017 sa skončilo štvrté reportovacie obdobie projektu BIVIO. S tým súvisela príprava priebežnej finančnej a obsahovej správy. Už sa stalo zvykom, že v istých miľníkoch nás navštevuje náš konzultant z Nadácií Velux, pán Rafal Szakalinis. Nebolo to inak ani tento rok, navštívil nás 12. apríla 2017a predmetom stretnutia bolo najmä sprostredkovanie informácií o postupe projektu a čerpaní rozpočtu, ale aj prediskutovanie obsahov a plánov práce na najbližšie reportovacie obdobie.

Verejná finančná zbierka Bivio 2016

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR oznamuje, že počas verejnej zbierky s názvom BIVIO 2016, ktorá bola povolená Ministerstvom vnútra SR,

číslo SVS-OVVS3-2016/016609 z 10. mája 2016 bolo vyzbieraných 5346 €. Finančné prostriedky boli použité na rekonštrukciu a výstavbu vzdelávaco-rehabilitačného centra Bivio v Bratislave-Rači na Alstrovej ulici. Ďakujeme z celého srdca všetkým, ktorí prispeli do pokladničiek na DKZ 2016 alebo priamo na účet.

BIVIO na obrazovke

Vo februári navštívil Republikovú centrálu ZPMP v SR tím TV TA3, aby nakrútil reportáž o aktivitách združenia a tiež o prebiehajúcom projekte Vzdelávaco-rehabilitačného centra BIVIO. Správca nadácie TA3 Peter Káčer v rámci svojho charitatívneho pôsobenia pomáha rôznymi formami jednotlivcom aj organizáciám. Vďaka nemu sme mohli spropagovať našu prácu cez reláciu **Cesta do života a Nadácia TA3 venovala aj príspevok 2 500 €** na rekonštrukciu Bivio, za čo veľmi pekne ďakujeme.

Reportáž si možno pozrieť v archíve: <http://www.ta3.com/clanok/1100167/cesta-do-zivota-zo-17-februara.html>

Rada vlády zasadala

26. zasadnutie Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť sa konalo 16. marca v Presscentre Úradu vlády SR. Rokovalo sa napr. o opatreniach prevencie a eliminácii extrémizmu, o dobrovoľných prísluboch a záväzkoch Slovenskej republiky do Rady OSN pre ľudské práva na obdobie rokov 2018 – 2020, o úlohe pripraviť komplexnú právnu úpravu Slovenského národného strediska pre ľudské práva, ako aj o návrhu spôsobu zaangažovania Rady pri plnení legislatívnych a nelegislatívnych úloh vlády SR.

Svetový deň Downovho syndrómu

V utorok 21. marca 2017 sme si pripomenuli 12. výročie Svetového dňa Downovho syndrómu. Hlas ľudí s Downovým syndrómom a tých, ktorí s nimi žijú a pracujú, každým rokom silnie.

Medzinárodná spoločnosť Downovho syndrómu (DSI) vyzvala priateľov na celom svete, aby vlastnými aktivitami a podujatiami prispeli k zvyšovaniu povedomia o tom, čo Downov syndróm je, čo znamená mať Downov syndróm, a akú dôležitú úlohu majú ľudia s Downovým syndrómom v našich životoch a komunitách.

Tento rok je kampaň zameraná na to, aby mohli ľudia s Downovým syndrómom výraznejšie prehovoriť, aby boli vypočutí a mohli ovplyvňovať dôležité politické rozhodnutia a opatrenia týkajúce sa ich života. Ľudia s Downovým syndrómom majú právo byť rovnocenne vnímaní vo všetkých aspektoch života spoločnosti.

Medzi priority kampane patrí vysvetľovať verejnosti a kľúčovým osobnostiam:

- prečo je dôležité, aby ľudia s Downovým syndrómom a ich podporovatelia mohli vyjadriť svoj názor a mať vplyv na miestnej, národnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni tvorby politik,
- ktoré politiky sú kľúčové a ovplyvňujú životy ľudí s Downovým syndrómom, a ako môžu zabezpečiť úplné začlenenie do spoločnosti v prípade ich implementácie,
- ako sa môžu sebaobhajcovia a ich podporovatelia aktívne zapojiť do mediálnych kampaní či priamej obhajoby práv v legislatíve,
- vysvetľovať, ako posilniť ľudí s Downovým syndrómom a ich podporovateľov pri sebaobhajovaní a poskytnúť im dostupné nástroje na dosiahnutie tohto cieľa.

správy z centrály

Informačné popoludnie

Študenti, absolventi praktických škôl a rodičia i príbuzní boli pozvaní na informačné popoludnie na centrále ZPMP v SR, na ktorom sa dozvedeli podrobnejšie informácie o projekte Bivio. Konalo sa 28. marca, všetci zúčastnení zároveň získali možnosť prihlásiť sa do centra Bivio.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušil prekážku voliť

Ústavný súd Slovenskej republiky pod vedením predsedníčky Ivetty Macejkovej na neverejnom zasadnutí pléna 22. marca 2017 rozhodol o dôležitých veciach. Pre našu komunitu je významná správa, že **zrušil prekážku voliť pre osoby, ktoré zastupujú opatrovníci, odvolajúc sa na Čl. 5, 12, 29 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím**. Teraz očakávame, aké kroky podnikne štát, aké legislatívne zmeny sa udejú.

Rozsvieť modrú

Slovensko sa pripojilo k celosvetovej kampani Rozsvieť modrú, ktorá vychádza z iniciatívy jednej z najvýznamnejších svetových organizácií Autism Speaks. **Druhý apríl bol rezolúciou Organizácie Spojených národov prijatý ako Svetový deň povedomia o autizme. Cieľom kampane je zvýšiť informovanosť o autistoch a snaha začleniť ich medzi seba a vytvoriť im podmienky pre zmysluplný život.** Modré svetlo pomáha zacieliť pozornosť verejnosti na autizmus – vývinovú poruchu, ktorá ovplyvňuje v súčasnosti viac ako 70 miliónov ľudí na celom svete. Autizmom trpí viac ľudí ako cukrovkou a AIDS dohromady. Jeho symbolom je modrá farba, teda farba komunikácie

správy z centrály

a ústredná farba celej kampane Rozsvieť modrú. Druhého apríla sme vyjadrili podporu autistom a ich blízkym tak, že sme si obliekli niečo modré. Ako prejav úcty k tejto vývinovej poruche sa 2. apríla významné budovy a stavby po celom svete rozžiarili na modro.

Nové voľby do výboru

Na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny SR sa 4. mája 2017 konalo **volebné zhromaždenie organizácií osôb s mentálnym postihnutím**. Na svojom zasadnutí volilo dvoch reprezentantov do Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím, ktorí budú v súlade s Čl. 5 ods. 10 štatútu výboru vymenovaní za členov výboru na funkčné obdobie 5 rokov. Za zástupcov osôb s mentálnym postihnutím boli zvolené **PhDr. Iveta Mišová** a **Mgr. Lubica Vyberalová**.

Máme veľkú radosť

Ministerstvo spravodlivosti SR podporilo žiadosť ZPMP v SR o dotáciu v oblasti ľudských práv na projekt **Sebaobhajovanie – šanca pre ľudí s mentálnym postihnutím**.

Cieľom projektu je posilniť integráciu ľudí s mentálnym postihnutím, čo chceme dosiahnuť prostredníctvom realizácie špeciálnych aktivít pre túto skupinu a prostredníctvom zostavenia a vydania publikácie zameranej na ľudské práva určenej odborníkom pracujúcich s ľuďmi s mentálnym postihnutím. Projekt smeruje k posilneniu schopností presadzovať ľudské práva samotnými ľuďmi s mentálnym postihnutím. Ich ľudské práva sú porušované prakticky vo všetkých oblastiach života. Napriek platnej legislatíve sú napríklad stále vytláčaní zo systému bežného vzdelávania a neuplatňujú sa ani na otvorenom trhu práce.

Zasadnutie Európskeho fóra zdravotného postihnutia

V Madride sa 12. – 14. mája konalo valné zhromaždenie EDF a slávnostná konferencia pri príležitosti 20. výročia organizácie pod názvom **O 20 rokov neskôr: budovanie inkluzívneho hnutia pre budúcnosť**. Cieľom konferencie bolo odzrkadliť výročie a jeho význam pre európske hnutia zdravotne postihnutých. Na konferencii sa analyzovalo a diskutovalo o samotnom hnutí osôb so zdravotným postihnutím. Začal proces obnovenia vízie a poslania, reagovanie na potrebu sociálnej inovácie a plnenie úlohy iniciátorov sociálnej zmeny.

Ako môžeme zabezpečiť, aby sa mladí ľudia v Európe stali súčasťou hnutia pre osoby so zdravotným postihnutím? Ako môžeme posilniť hlasy žien so zdravotným postihnutím a najviac marginalizovaných osôb so zdravotným postihnutím? Ako môžeme zabezpečiť, aby práva starších boli chránené v rámci Dohovoru? Čo môžeme urobiť, aby Dohovor skutočne zmenil život ľudí vrátane utečencov so zdravotným postihnutím a ľudí v krajinách s nízkym a stredným príjmom? Kto sú naši spojenci?

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR v spolupráci so ZPMP v Trenčíne a OC Laugaricio Trenčín **vyhlasujú**

22. ročník súťažnej prehliadky výtvarných prác ľudí s mentálnym postihnutím

VÝTVARNÝ SALÓN ZPMP 2017

Pravidlá účasti:

Do súťaže sa môžu prihlásiť jednotlivci aj kolektívy (špeciálne základné školy, domovy sociálnych služieb, združenia, zariadenia a pod.). Jednotlivci môžu poselať **maximálne 3 práce a kolektívy 10 prác. Žiadame o dodržanie počtu prác vo všetkých kategóriách.**

Do súťaže možno prihlásiť práce v technikách:

- **maľba**, formát A4 – A2
- **kresba**, A4 – A2
- **grafika**, A5 – A3
- **plastika, keramika, drevo**
- **koláž** (nie z prírodných a sušených kvetov)
- **plošné textilné práce** (batika, tkaná tapiséria, textilná miniatúra)
- **počítačová grafika**
- **fotografia** (portrét, zátišie, zviera, krajina), minimálna veľkosť A5

V súťaži sa očakávajú pôvodné práce prezentujúce výtvarné hodnoty, vlastné videnie sveta a tvorivý prístup autora.

Všetky práce musia byť označené na zadnej strane týmito údajmi:

názov práce / meno a priezvisko autora / vek / adresa školy, resp. zariadenia (alebo bydliska, ak ide o jednotlivca). Ku kolekciám z inštitúcií je potrebné priložiť zoznam prác.

Práce, ktoré majú byť vrátené autorom, musia byť na zadnej strane označené symbolom „V“ červenou farbou.

Vrátenie prác:

ZPMP v SR nemá finančné prostriedky na spätné posielanie prác. Vrátené budú len práce označené symbolom „V“, a to formou dobierky.

Na základe rozhodnutia odbornej poroty budú na Výtvornom salóne ZPMP 2017 udelené tieto **ocenenia**:

- **Cena Grand prix**
- **Cena za kolektívnu prácu**
- **Ceny pre jednotlivcov**
- **Cena za keramiku**
- **Cena za stvárnenie témy: V inom svete**

Iný svet. Aký to je?

Možno ten, v ktorom žijem... Vnímam svoj svet inak, ako vy. Podťe sa pozrieť, aký je, akú má farbu, náladu, čo sa v ňom nachádza, čo je pre mňa dôležité. Spoznajte ten MÔJ svet – môj iný svet!

A možno je iný svet ten, v akom by som rád žil. Diali by sa veci, o ktorých zatiaľ len snívam. Veci, ktoré nepoznám. Veci, ktoré by som možno chcel spoznať. Čosi by bolo inak. Ukážem vám, ako by som si to predstavoval.

A čo ak ten iný svet je skrátka jedna krásna prechádzka krajinou fantázie? Môžeme navštíviť rôzne miesta, ďaleké i blízke, pod vodou či na nočnej oblohe... Môžu to byť planéty i celé galaxie, kam len sa naša duša vypraví. Podťe so mnou na výlet...

Termín a miesto zberu prác: Práce posielajte **do 1. júla 2017** na adresu: ZPMP v Trenčíne, Bezručova 1012, 911 01 Trenčín, s označením na obálke: **„Výtvarný salón ZPMP 2017“**.

Záverčné ustanovenie organizátorov súťaže: *Vzhľadom na vysoký počet účastníkov nie je možné vystaviť všetky zaslané práce. O výbere prác na výstavu a o oceneniach rozhodne odborná porota zložená zo zástupcov ZPMP a výtvarníkov. ZPMP v SR si vyhradzuje právo ponechať si víťazné práce na reprezentačné účely ZPMP v SR v zahraničí, na prezentačné výstavy na Slovensku a aukcie, z ktorých výťažok môže byť použitý na propagáciu, medializáciu a zvýšenie kvality života ľudí s mentálnym postihnutím. Prihlásením autora výtvarného diela do súťaže „Výtvarný salón“, doručením diela do súťaže, autor dáva svoj výslovný súhlas s použitím diela a s majetkovým nakladaním diela ZPMP v SR na tento uvedený účel.*

Ocenenia za najlepšie práce budú udelené na vernisáži výstavy 22. 9. 2017 o 13.00 hod.

Výstava potrvá v čase od 22. 9. 2017 do 6. 10. 2017 v OC Laugaricio, Belá 7271, Trenčín, 911 01.

Informácie týkajúce sa zasielania prác poskytne Ing. Dušan Fabian, e-mail fabian.dusan@centrum.sk, **ostatné informácie** Mgr. Zuzana Kolláriková 02/63814968, e-mail zuzana@zpmpvsr.sk

Pozvánka na tanečný seminár

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v SR v spolupráci s TK Danube vás pozývajú na tanečný seminár spoločenského tanca integrovaných a špecifických párov

Začiatok: september 2017

Miesto konania: Národné integračné centrum, Batkova 2, Bratislava

Trvanie: 4 mesiace

Bližšie informácie poskytne prezident tanečného klubu Andrej Mičunek, tel. 0903348500

Účastnícky poplatok za seminár: stáli frekventanti 20 €, noví účastníci 30 €

Lekcie budú prebiehať 1x týždenne v trvaní cca 2 hod.

Seminár bude ukončený slávnostným tanečným venčekom, na ktorý budú pozvaní všetci frekventanti od roku 2000.

Prihlášku na seminár vám poskytne Mgr. Zuzana Kolláriková,

e-mail: zuzana@zpmpvsr.sk, tel. 0911011983

ZPMP v SR

MINISTERSTVO
KULTÚRY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Prihláška na tanečný seminár

Meno a priezvisko:

Adresa:

Kontakt (telefón, e-mail):

Navštevovali ste už tento tanečný seminár: áno nie

Ak áno, koľko rokov:

Poznámka:

Dátum:

Záväzný podpis:

Prihlášku zašlite do 15. septembra 2017 e-mailom: **zuzana@zpmpvsr.sk**

alebo poštou: **Mgr. Zuzana Kolláriková, ZPMP v SR, Štúrova 6, 811 02 Bratislava**